

LUDI POSTRI

Po poročilih, ki prihajajo v London, so se neredi v Njasi v ponedeljek razširili na plantaže čaja v severnih in srednjih pokrajinalah. Domalini so začnali več plantaž. V spopadih s policijo sta padla dva Afričana. Stevilo mrtvih od razglasitve izjemnega stanja v protektoratu je naraslo nad 40. Policia je aretrirala kakih 50 krajevnih prvakov Kongresnega gibanja.

V sovjetskem veleposlaništvu v vzhodnem Berlnu sta se v ponedeljek dopoldne sestala sovjetski ministri predsednik Hruščev in predsednik zahodnonemške stranke Erich Ollenhauer, ki je na vabilo Hruščeva prišel v vzhodni Berlin. V poročilu, ki so ga obiavili po sestanku, je rečeno, da sta se Hruščev in Ollenhauer sporazumela, da je treba sedanje probleme »obravnati na miroljubnem način, s pogajanjem«.

V varšavskem premozovniškem revirju (Kentucky) so začeli stavkati rudarji, člani premozovniškega sindikata. Delavci terjajo novo delovno pogodbo in izvišanje mezd za dva dolarja na teden. V revirju je zaposlen skupno 5.000 rudarjev.

Organizacija odnora ciprskih Grkov EOKA je ustavila svoje delovanje. Na Cipru so v ponedeljek raztresili letake s podpisom voditelja te organizacije generala Grivasa, ki poziva pripadnike EOKA, naj ustavijo boje in začno miroljubno delovati za novo ciprsko republiko. — Sinoč je guverner Hugh Foot po radiju objavil, da bodo nemudoma izpustili vse jetnike razen 23 ljudi, ki bodo izpuščeni le s pogojem, da bodo potem odpotovali v Grčijo.

V Varšavi je bil v ponedeljek obsojen na smrt vojni zločinec Erich Koch. Obsodba še ni dokončna. Koch se je zagovarjal pred varšavskim vojnim sodiščem štiri mesece in pol. To je bil najdaljši proces, kar so jih imeli na Poljskem.

Na področju Mlanje (Kenija) so britanske čete začele operacije proti domaćemu prebivalstvu. Iz raznih krajev v centralni Njasi prihajajo vesti, da požigajo hiše in cele vasi. O vojaških akcijah na področju Mlanje pa ni vesti, ker so oblasti prepolile novinarje iz krajev, kjer potekajo omenjene operacije, čeprav so si preskrbeli predpisana dovoljenja za potovanje po deželi.

V Bolgariji so molče reorganizirali kmetijske zadruge. Zadruge, ki so jih ob koncu lanskega leta združili (v vsej deželi jih je bilo prej kakih 3400, potem pa 630), zdaj znova dele. V plovdivskem okraju so razdelili 22 zadrug v 42. Zdaj je v Bolgariji namesto 630 spet kakih 1000 zadrug.

V francoskem centru za izstreljevanje posebnih raket Hami Giru v južni Alžiriji so v sredo izstrelili raket tipa »Veronique«. To je bila druga izstrelitev takih francoskih raket.

Na Dunaju se je v sredo začela sodna razprava proti bivšemu pripadniku hitlerjevskih SS Josefemu Gabrielu, ki je bil obtožen, da je med vojno mučil Avstrije, ki so se uprl Hitlerju leta 1939, in da je vedel pokol Židov na Poljskem. Obtoženec je bil pred zasedbo Avstrije uslužben pri avstrijski policiji.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« - UREUJE UREDNIŠKI ODBOR - DIRKTOR IN ODGOVORNİ UREDNIK SLAVKO BEZNİK - TELEFON UREDNIŠTVA ST. 475 - UPRAVA ST. 397 TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KIH IN PETTKIH - LETNA NAROCNINA 600 DINARJU 607-70-1-135 - IZHAJA OB PONEDELJNARJEV, MESEČNA NAROCNINA 50 DINARJEV

LIUDJE IN DOGODKI
DRUGI DEL TURNEJE

Ce se je britanski ministrski predsednik Macmillan smehljal, ko se je poslavljaj od svojih sovjetskih gostiteljev, se je brkone že v naslednjem hipu zresnil. Kajti z obiskom v Sovjetski zvezji je Macmillan opravil komaj polovico naloge. Drugo polovico opravlja zdaj na potovanju po prestolnicah svojih zaveznikov: v Parizu, Bonnu in Washingtonu.

Drugi del njegove turneje pa ni nič kaj prijetnejši, čeprav gre zdaj za razgovore z zavezniki in ne z nasprotniki. Kajti nobena zavezniška vlada ni preveč navdušena nad Macmillanovo podvzetnostjo. V Bonnu in v Parizu — kjer se zadnje čase med seboj presenetljivo ujemajo — so že ves čas bivanja svojega britanskega kolega v sovjetski prestolnici nezadovoljno grbančili čelo. Nikakor jim ne gre v račun niti populističnost šefa britanske vlade niti njegova prizadavanja, da bi se povpel v vodilno sedlo vse zahodne politike. Pa tudi v Washingtonu, čeprav so tam bolj molčiči, zdaj ne skrivajo več svoje razdraženosti, ker menjajo, da si Macmillan preveč samostano prisvaja vodilno vlogo v odnosih Zahoda do Vzhoda. Se najbolj pa zamerijo britanskemu premieru to, da je izkoristil hudo bolezen, ki je prizadela njihovega zunanjega ministra Dullesa in ga privedala na bolniško posteljo, da bi vzel zahodne vajeti v svoje roke. Seveda

to so v glavnem osebni pomisliki glede Macmillanovih ambicij, so pa v ozadju tudi nedvomno načelne razlike o tem, kakšno naj bi bilo zahodno stališče do najnovejših sovjetskih predlogov.

Vsi zahodni zavezniki se sicer strinjajo v enem, namreč, da je treba sesti z Rusi za skupno mizo. Vsem je tudi jasno, da s starimi predlogi in stališči tokrat ne morejo več opravili dosti in da bo treba zato vbrzgniti precej sveže krv začarem zahodnim glediščem. Toda v čem naj bo to »novos,« kakšna naj bodo morebitna popuščanja in sprememb — tukaj pa se gledišča med zahodnimi zavezniki močno razhajajo. Macmillan prepirčuje svoje partnerje o nekaterih zamislih, ki si jih je ustvaril po neposrednem stiku s sovjetskimi voditelji med razgovorji pod kremljško streho. Kakšne so te ideje britanskega predsednika vlade je zdaj že težko reči, ker so vsi še zelo skrivnostni glede prihodnjih namer. Precej pa se šušlja o možnosti vzpostavitve posebne demilitarizirane cone v osrčju Evrope, pasu, kjer bi omejili oborožitev in jo nadzorovali. Ce bi to dosegli, potem bi bilo laže načeli tudi veliki nemški oreh, saj bi se v taki razredčeni cone laže sporazumevali med seboj v ozračju večjega medsebojnega zaupanja.

Pariz in Bonn sta precej zadržana

nasproti takim naklepom svojega britanskega tovariša, v glavnem pa čakata, kaj bo na vse to porekel Washington. Pravijo pa, da je Macmillan vseeno le prepirčal svoje sobesednike v Parizu, da pogajanja z Rusi še ne pomenijo popuščanja in dokaz slabosti Zahoda. Skratka, britanska vlada je prepričana, da so v danem trenutku takšna pogajanja ne samo nujna in potrebna temveč tudi možna. To naj bi bila glavna izkušnja iz razgovorov z voditelji SZ.

To je vsekakor pozitivna težnja, ki jo je treba pozdraviti. Kajti miroljubni svet si ne želi drugega, kot da se najodgovornejši le vseudejo za isto mizo in se pogovorijo med seboj. Seveda pa sama pripravljenost na razgovore še ni dovolj. Treba je imeti tudi dovolj dobre volje in pripravljenosti, da se v resnicu doseže sporazum. Tega pa ni moč uresničiti brez vzajemnega popuščanja. Zato bodo morali tudi na Zahodu priti na čisto, kje, kdaj in kako bodo prišli nasprotni strani na pol poti nasproti. To ni majhna naloga, ki brkone za zdaj tudi presega Macmillanove sposobnosti in možnosti. Vendar ni nobenega dvoma, da pa je britanski ministrski predsednik med najvažnejšimi zahodnimi osebnostmi prav tisti, ki se zavzema za napore v tej smeri.

Martin Tomažič

naša kronika

SEJA SVETA ZA DELO

V torek popoldne je bila seja Sveta za delo pri OLO Kranj. Poleg članov Sveta so se seje udeležili tudi predsedniki svetov za delo pri občinskih ljudskih odborih.

Pomenili so se o pripravah za nove tarifne pravilnike, o zaposljanju in o poročilu o produktivnosti, ki ga pripravljajo.

Na seji so omenili, da so se ob razpravah za nove tarifne pravilnike ponokod pokazale težnje za uravnivočko, kar ni prav. So namreč težnje, naj bi v okviru občin ali v okviru gospodarskih dejavnosti določili najvišjo in najnižjo mejo plač. Člani sveta so izrazili mišljene, da bi take mejitve lahko samo škodovale in da mora višina prejemkov v vsakem podjetju biti odraz produktivnosti, pravilnega gospodarjenja in ekonomskega uspeha določene gospodarske organizacije.

K. M.

ZBIRANJE PRIJAV

Pred zvezno mladinsko delovno akcijo

Okrajni komite LMS Kranj je v šetrtek, 5. marca sklical na posvetovanje vse predsednike in sekretarje občinskih komitejev LMS na Gorenjskem. Govorili so predvsem o zbiranju prijav za letošnjo zvezno mladinsko delovno akcijo in o problemih ideološko-političnega dela v občinah.

Na posvetovanju so sklenili, da je treba čimprej pričeti z izvajanjem minimalnega ideološkega programa za mladino in da je v nekaterih občinah treba pospešiti zbiranje prijav za prvo kmečko brigado. Domenili so se tudi, da bodo 20. in 21. marca priredili dvodnevni seminar za predsednike in sekretarje občinskih komitejev, ki bo verjetno v Radovljici.

T.

SEMINAR ZA SAMOUPRAVLJALCE NA JESENICAH

Na Jesenicah je že drugi enotenski seminar za sindikalne delavce in člane samoupravnih organov v podjetjih. Tudi v drugi seminar sprejeli le 20 slušateljev, dasi je bilo več prisilcev. V naslednjem seminarju pa mislijo povečati število udeležencev na 30. Tako bodo lahko zadostili željam. Zlasti bodo skušali sprejeti na seminar vse mlajše interese, ki so privlačni na raznih odgovornih mestih in jim je potrebna vsestranska pomoč.

Na seminarju proučujejo kadrovska vprašanja, organizacijske oblike posameznih organov upravljanja v podjetjih, odnos med komuno in podjetji, vlogo delavskoga in družbenega samoupravljanja, cilj novega načina nagrajevanja in podobno.

Seminar vodi okrajni Zavod za izobraževanje.

—l. c.

PO OBČNIH ZBORIH ORGANIZACIJ RK V KRAJSKIM OBČINAM

V minulih dneh so bili na območju kranjske občine redni letni občni zbori osnovnih organizacij Rdečega križa.

Letošnji občni zbori so bili skoraj povsod zelo dobro pripravljeni in obiskani. Za pestrost je poskrbel tudi občinski odbor RK, ki je na zboru postal svoje predstavnike in pa zdravnikske ki so predaval o davici, o nalezljivih bolezni, o prehrani in negi bolnika itd. Ponekod so predvajali tudi zdravstvene filme.

Na vseh zborih so govorili o potrebi povečanja članstva (danes jih je v kranjski občini 6000). Povsod so sklenili pridobiti tudi še večje število krvičajalcev. Letos bodo precej storili tudi na področju malih asanacij, tako pri gradnji vodovodov, kanalizacij, osuševanj, urejanju pralnic itd. Govorili so tudi o delu komisije za borbo proti alkoholizmu, ki je v kratkem času registrirala 40 kranjskih alkoholikov.

—an

kratko, vendar zanimivo

POLITIČNE ŠOLE V KRAJNU V TRŽIČU, NA JESENICAH IN V ŽIREH

Na letošnji okrajni mladinski konferenci je bil sprejet sklep, da je treba bolj skrbeti za vsestransko izobraževanje mladih. Na osnovi tega sklepa so nekateri občinski komiteji mladine na gorenjskem že pričeli z delom. V Kranju, v Tržiču, na Jesenicah in v Žireh so že pričele trimesečne politične šole, ki jih obiskuje povprečno 35 mladinskih aktivistov, predvsem članov vodstev osnovnih organizacij. Pouk v teh šolah je dvakrat tedensko v popoldanskih urah, predelujejo pa ideološko-politični program, ki ga je ustavil CK LMS. Udeleženci bodo ob zaključku prejeli potrdila, da so seminar res obiskovali.

Razen političnih šol so v Železarni na Jesenicah pričeli z ideološkim seminarjem; pripravljajo ga tudi v »Iskri« in na Bledu.

T.

V POČASTITEV 90-LETNICE ŽELEZARNE

V Železarni Jesenice, ki praznuje letos 90-letnico, so se odločili, da bodo priredili tekmovanje med posameznimi obrati. Tekmovanje bo od 1. maja 1959 do 1. maja 1960. Izhodišče tekmovanja bo povprečje lanskega leta po naslednjih pokazateljih: povezanje produktivnosti, zmanjšanje obratnih nesreč, zmanjšanje bolezni do 7 dni, red in čistoča po obratih, predlogi za izboljšanje dela procentualno.

no povečanje čistega časa obravnanja.

Posebna komisija bo ocenjevala tekmovanje vsak mesec in ob koncu leta. Mesečna nagrada za najboljši obrat znaša 50.000 dinarjev, letna pa 150.000 do 300.000 dinarjev. S tekmovanjem bodo jesenški železarji primerno počastili svoj jubilej, obenem pa bodo pripromogli k izboljšanju proizvodnje in dvigovi storilnosti.

U.

JESENŠKA ŽELEZARNA BO IZDAJALA ŠTIRINAJSTDNEVNIK

Železarna Jesenice izdaja za člane svojega kolektiva kvalitetno revijo »Železar,« ki izhaja mesečno. Poleg sedanje revije pa bo v prihodnji izdajala tudi štirinajstdnevnik, ki bo prinašal najaktualnejše novice iz življenja kolektiva. Poleg sedanja revije »Železar« in štirinajstdnevnika pa izhajata dva dnevna letniki tehnična priloga »Železarja,« tako da bodo glasila delovnega kolektiva Železarne Jesenice ločena na tehnično, revijsko in časopisno vsebino. Železarna Jesenice je med vsemi delovnimi kolektivi prva, ki se je odločila za izdajo glasil vseh treh oblik, s katerimi bo bralce, zlasti člane kolektiva, zadovoljili z raznovrstnim čitavom.

U.

DELAVNOST ŽENA

V času praznovanja Dneva žena so se doma na vseh krajih blejske občine vrstile proslave. Pripravile so jih žene s podporo prosvetnih društev in šol. Vse po vrsti so bile skrbno pripravljene in povsod dobro obiskane.

Na Bohinjski Bell so na nedeljski praznici uprizorili tudi eden od enodejanko o junaškem liku žene-borke v času osvobodilnega boja španskih revolucionarjev proti Frankovemu režimu. Ženo, revolucionarko, ki je v boju za svobodo izgubila moža in sina, je dobro upodobil Metka Palčič.

Občni zbori krajevnih organizacij RK so pokazali, da žene in dekleta sodelujejo največ v tej organizaciji, marljivo pa tudi obiskujejo prosvetno zdravstvene tečaje za nego bolnika.

—jb

TUDI NA KOKRŠKEM SEDLU VLOMILCI

Po opustošenju zimske sobe v planinskem domu na Kamniškem sedlu so neznanli vločilci poskušali vdreti tudi v kočo na Kokrškem sedlu. Posrečilo se jim je razbiti močno patentno klojčavničko, toda gornjega zapača na vratih niso mogli razbiti in so odšli praznih rok.

JOŽE FEIFER

pa čutim z njimi kot človek. Občutek imam, da me imajo ljudje, s katerimi delam radi.

Jože je zdaj v elektrarni mojster — obratovodja in vodja remontne grupe

gorenjskih elektrarn. »Poln je idej,« je vskočil v besedo direktor Elektrarne Savo Kranj, Drago Chvatal, »neumoren delavec je, vedno pripravljen, da počne za delo, ne pozna ure, kdaj mora pričeti z delom in kdaj nehati. Je vzor delavca, ki mu je elektrarna prirala k srcu in postala njegov drugi, včasih pa tudi prvi dom. Vel

Dodatak
Do 7. aprila je čas

za prijavo nacionaliziranih
najemnih zgradb

V soboto, 7. marca so vse občinske ljudske odbore v Sloveniji izdali pozive, s katerimi so pozvali vse državljane, civilno-pravne osebe in družbene organizacije, da vložijo prijave za ugotovitev nacionaliziranih zgradb in delov zgradb v smislu 10. člena Uredbe o postopku za izvedbo nacionalizacije najemnih zgradb in gradbenih zemljišč.

Ko je Zvezna ljudska skupščina na svojem zadnjem zasedanju leta, konec decembra, sprejela Zakon o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč, so tem vse zgradbe in parcele, ki jih zakon zajema, dejansko že postale splošno ljudsko premoženje. Naloge občinskih, okrajnih in republiških komisij so zdaj, da zakon je formalno izveden.

Predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Borislav Kraigher je ob sprejetju Odloka o določitvi krajev, ki se štejejo po Zakonu o nacionalizaciji stavb in stavbnih zemljišč za mesta in mestna naselja, poudaril tri osnovne namene zakona, in sicer, da se olajša in poceni bitra stanovanjska in komunalna izgradnja, da se zagotovijo in zaščiti pozitivni nameni državljanov, da z posebno štednjo uporablja svoje sredstva za stanovanjsko izgradnjo, in da zakon v ničemer ne pospega in noče posegati v normalno izvajanje kmetijske politike. Količek zajema tudi kmetijske površine, je ta obseg zelo omejen.

Zakon sicer določa rok treh mesecov za prijavljvanje stanovanjskih objektov, ki bodo z Zakonom o nacionalizaciji prešli v splošno ljudsko premoženje, vendar so se vse občinske ljudske odbore v Sloveniji zedinili, da bo v Sloveniji rok za vložitev prijav za ugotovitev predmeta nacionalizacije trajal le mesec dni. — Do 7. aprila so torej vse državljanje, civilno-pravne osebe, družbene organizacije in druga društva državljanov, ki so imela na dan 25. decembra lani najemne zgradbe ali gradbena zemljišča, ki se po tem zakonu nacionalizirajo, dolžni vložiti prijave pri občinskih ljudskih odborih. Prijavitelji vlagajo svoje prijave na posebnih obrazcih. — Finančni inspektorat LRS je že pripravil približen seznam vseh, ki bodo prišli v poslov za nacionalizacijo najemnih zgradb. Takih primerov bo v Sloveniji približno 25.000. Finančni organi pri občinah bodo torej zdaj samó kontrolirali, če bodo vse prizadeti vložili prijave, v nasprotnem primeru pa jim bodo do 17. marca poslati pisemni poziv.

Po 63. členu Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč se bodo proti tistim, ki prijav ne bodo vložili v predpisani roku in s tem zagrevili kaznivo dejanje, izvajale stroge kazni. Tisti, ki prijav ne bodo vložili, bodo kaznovani z zaprom do enega leta oziroma z dano kaznijo do 1.000.000 din, če gre za civilno-pravne osebe, družbene organizacije in druga društva državljanov.

Na podlagi vloženih prijav bo občinski finančni organi predlagati komisijam za nacionalizacijo zahtevek o nacionalizaciji; na temelju vloženih zahtevek pa bodo občinske komisije izdale ustrezne določbe, proti katerim se bodo zavezani lahko pritožili na okrajsko komisijo za nacionalizacijo. Republiške komisije pa bodo lahko obravnavale vsak konkreten primer posebej in neposredno sodelovali pri delu občinskih in okrajskih komisij. T.

Z zboru volivcev v Radovljici občini

Stanovanjska stiska zavira poslovanje

V torku, 10. marca so bili na vseh krajevnih odborih občine Radovljica zbori volivcev. Razpravljal so o predlogu predračuna in družbenega načrta za leto 1959.

Gospodarstvo občine je v letu 1958 doseglo pomemben napredok. Bruto produkt vseh gospodarskih dejavnosti je porastel napram letu 1957 za 12,2%, način dohodek pa za 1,6%. Po načrtu se bo bruto produkt v letu 1959 povečal za 5,7%, narodni dohodek pa za 11,4%.

Po načrtu za l. 1959 bo v vseh gospodarskih panogah ustvarjeno 7 milijard 555 tisoč din bruto produkta in nad 3 milijarde narodnega dohodka. Prav tako je bil zabeležen porast narodnega dohodka v povprečju na posamez-

Tekmovanje v počastitev IV. kongresa ZKS

Razširiti aktivnost mladine

Centralni komite LMS Ljubljana je te dni razpisal 3-mesečno nagradno tekmovanje med občinskim komiteji LMS v počastitev IV. kongresa Zveze komunistov Slovenije in Dneva mladosti. Osnovni namen tekmovanja je razširiti aktivnost mladine pri reševanju pomembnih družbenih vprašanj, seznanjati mladino z zgodovino in sedanjo družbeno vlogo ZKJ in z njenim programom, razširiti organizacijo LM, izboljšati materialne pogoje za njeno delo in zbrati člmeč prijav med kmečko mladino za mladinske delovne akcije.

Program tekmovanja obsega tudi študij obveznega ideološko-političnega programa, ustanavljanje marksističnih krožkov, predlaganje mladincem za sprejem v ZKJ, dalje, kje bo mladini uspelo urediti največ prostorov za sestajanje in delo (mladinske sobe, klubi, manjšaigršča), kateri komite bo največje organiziral lokalne delovne akcije, kje jim bo uspelo najbolj poživiti delo vaške mladine, sodelovanje mladih zadružnikov s kmetijsko zadružno, kje bodo med kmečko mladino zbrali največ prijav za zvezno mladinsko delovno akcijo in kateri občinski komite bo pritegnil k praznovanju Dneva mladosti več mladine in širši krog ostalih organizacij ter društev.

Pri CK LMS Ljubljana je za tekmovanje osnovana posebna komisija, ki jo razen članov Centralnega komiteja sestavlja tudi vsi sekretarji okrajnih komitejev LMS. Občinski komite morajo komisiji pošljati poročilo do 1. aprila, do 1. maja in zaključno poročilo do 2. junija. Predsedstvo CK LMS bo ob zaključku tekmovanja na predlog tekmalne komisije nagradilo najboljše občinske komiteje. Prva nagrada je televizijski sprejemnik ali moped in »Kip« mladosti, druga episkop, tretja diaprojektor in serijo diafilmov, potem radijski sprejemnik, zbirka 40 knjig itd.

A. T.

pisano število zaposlenih. Izjemo tvorijo visokokvalificirani delavci in invalidi.

V gradbeništvo se lahko usmerja delavce, kolikor bodo gradbeni podjetja lahko zagotovila novim delavcem osnovne živiljenjske pogoje. Gospodarske organizacije naj izboljšajo delavcem delovne pogoje, organizacijo dela ter disciplino, kar bo omogočilo nadurmo delo in honorarne zaposlitve.

V letu 1959 se predvideva povečanje v poljedelstvu za 5% in v živilorenji za 6%. Prav tako se predvideva znatno povečanje dejavnosti v gradbeništvu. V trgovini se predvideva porast blagovnega prometa za 7%, v goinstvju pa za 11,9%. Zlasti važno vlogo za uspeh gostinstva igra turizem. Stevilo nočnini v letu 1957 — 70.140, se je povečalo v letu 1958 na 85.989. Obrtne podjetja in delavnice socialističnega sektorja so v letu 1958 povečale storitve za 3,8%.

Občinski proračun predvideva za leto 1959 150.500.000 din dohodkov in izdatkov, od tega bo porabljen največji znesek, nad 44 milijonov din, za prosveto in kulturno. ObLO bo načrt z umesnimi pripombami volivev potrdil že konec tega tedna.

C. R.

Obrtnikov ne v tovarno

Direktorji podjetij in predstavniki sindikalnih organizacij jeseni občine so se pred dnevi ponovili o nekaterih težavah ob izdelavi tarifnih pravilnikov, omejevanju delovne sile in o nekaterih drugih gospodarskih vprašanjih te občine.

Pri tem so govorili tudi o pomajkanju nekaterih obrtnih in uslužnih dejavnosti. Predvsem so govorili o pekih. V pekarah jih hudo pogrešajo a precejšnje število jih je zaposlenih v Železarni. Menili so, da bi jih morali ekonomsko pravilno stimulirati in jih tako postaviti tam, kjer je njihovo mesto. Med drugimi sklep je tudi ta, naj bi vsi politični in upravnih organi stremeli za tem, da ne bi znova zaposlovali v Železarno raznih obrtnikov. Obrtnikom naj bi pomagali, da bodo lahko ustanavljali in razvijali dejavnost, za katere so se usposobili.

-I. c.

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Paša v gozdovih prepovedana

(Nadaljevanje s 1. strani)

čajo pravilno izkorisčanje in gojenje gozdov, gozdna paša ne samo da sama po sebi ni več rentabilna, ampak povzroča veliko škodo tudi našemu gozdnemu bogastvu. Dajstvo pa je, da še danes v veliki meri, ponokod pa izključno, sestavlja osnovno planšarstvo prav gozdna paša. Najbolj izrazit primer za to je planina Bareč dolina, kjer niti toliko pašnika, da bi stala

na nej sirarna in zasilne staje. Na pašnikih Jelovice in južnih bohinjskih planin pod zgornjo gozdnino mejo, se po oceni strokovnjakov v najboljšem primeru prepade le 26 odstotkov živine, ostalih 74 odstotkov pa v gozdovih.

Ali gozd ali pašnik? Eno ali drugo! Gozdna paša in urejeno gozdnino gospodarstvo imata na istih površinah nasprotné interese, zaradi česar na teh povr-

šinah ni mogoče dobro gospodariti. Poškodbe zaradi gozdnega ganja dobi nameček prizvodov, v absolutnem smislu pa ima škodo, ker bi lahko v istim številom živine prizvedel znatno več. Z družbenega stališča pa je gozdna paša v vsakem pogledu škodljiva. Je nameček posledica navad ekstenzivne živilorenje, nizkih pridelkov krme na obstoječem travnatem svetu in pomanjkanje delovne sile na kmetijah. Po ocenah strokovnjakov znaajo individualne kmečke koristi od gozdnega paša le 13 odstotkov škode, ki jo ta povzroča narodnemu gospodarstvu.

V letu 1959 bodo izvedli razmjejite pašnega in gozdnega gospodarstva in določili obseg skupnih pašnikov na območju Jelovice in južnih bohinjskih planin. V letu 1960 bodo gozdnino prepovedali na Pokljuki, Mežaklji, Radovni, Krmi in severnih bohinjskih planinah, do konca leta 1961 pa še povsod drugod na Gorenjskem, kjer so večji strnjenci gozdovi. Okrajni ljudski odbor je sprejel sklep, da morajo prizadeti občinski ljudski odbori (Radovljica, Bled in Bohinj) do 15. aprila 1959 izdati odloke o prepovedi gozdnega paša na njihovem področju, do 1. maja pa odločbe o obsegu in uporabi skupnih pašnikov in skupno z zadružnimi organizacijami zagotoviti ureditvene načrte za pašnike, ki bodo še ostali.

Gozdnemu pašu je za kmata — živilorenja v relativnem smislu sicer rentabilna — brez vla-

PRED LETNO KONFERENCO OKRAJNEGA SINDIKALNEGA SVETA

KRANJ

Nobenih pomembnih ukrepov v komuni mimo sindikata!

Razgovor s pred. Občinskega sindikalnega sveta Bled, ing. Milanom Ciglerjem

stične demokracije, ker se delo teb organov labko zbirkratizira.

Tu je vloga sindikata, da pritegne k sodelovanju večino neposrednih prizvajalcev in skrb za to, da bodo labko ob vsaki priložnosti dajali pozitivne predloge in mišljena ter da bodo ti njihovi predlogi prišli do veljave.

Ing. MILAN CIGLER
predsednik ObSS Bled

Kot bi moral sindikati v podjetjih samostojno nastopati pred delavskimi svetmi, ki so končno izvoljeni po njihovih predlogih in jih morajo tudi poročati, tako bi morala tudi sindikalna organizacija v komuni večkrat prizvajati s svojimi zahtevami, vprašanji, predlogi in pripombami neposredno pred zbor prizvajalcev. Prepričan sem, da bi se tako vrsta prizvajanj rešila veliko hitreje in bolje kot pa doslej. Kot ne more vase zapri delavski svet biti kos svojih načilog, tako tudi že sam obstoj zborna prizvajalcev, ki je premalo povezan s kolektivi, nikakor ne more biti sam po sebi porok za to, da bo reševal vse zadeve v interesu večine prizvajalcev in skupnosti. Prav preko sindikalne organizacije v komuni labko zbor prizvajalcev obrani tesen stik z neposrednimi prizvajalci, kar bo najboljši porok za njegovo uspešno delo.

-KAJ PA JE? JE KDO UMRL?
-NE! ZAČELO JE OCENJEVANJE JAVNIH USLUŽBENCEV.

Gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov tel. 64.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeni 10, ostalo 12 din od besede, naročniki majo 50 odstotnih popust.

Vrt dam v najem pod ugodnimi pogoji. Kopališka 18, Kranj. Dobrem stanju. Cesta na Klanec 2095 št. 9. 2697

Prodam kuhinjsko gredenco v nasilenosti 3 tone. Zg. Bela št. 20. 2694

Prodam kuhinjsko gredenco v dobrem stanju. Cesta na Klanec 2095 št. 9. 2698

ZAHVALA

Ob preboleči izgubi sina

KAROLA AZMANA

iz Nakla, dijaka 8. razreda, se zahvaljujemo vsem dobrovoljem cvetja, šolski mladini iz Dupelja in Naklega, vsem govornikom, g. župniku, učitelju, »Partizanu« Naklo, strelski družini, doktorju in vsem, ki so z nami sočutstvovali in ga v tako poinem številu spremili na njegovi zadaji poti.

Zaljuboči družina Azman

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame, stare mame, prababice, sestre in tete

MARIJE PETERNE

se zahvaljujemo vsem, ki so je spremili do groba, posebno pa gasilcem iz Bitnja. Prav lepa hvala dr. Jenciu iz Škoje Loke za večletno zdravljenje in vsem tistim, ki so jo v bolezni obiskovali.

Zaljuboči: sin Pavel in družine Siler Pekorn Stanovnik, Jan, Rozman in Križaj.

V A B I L O

Združenje šoferjev in avtomehanikov LRS podružnica Kranj, vkljutno vabi vse šoferje in avtomehanike, kakor tudi šoferje amaterje, motoriste in mopediste, da se zagotovo udeležijo predvajanja zelo zanimivega filma o »PROMETNI VARNOSTI«.

Film bo predvajan v nedeljo, dne 15. marca ob 8.30 (ob pol devetih) v kino »Storžič«, Kranj. Vstopnina 30 din.

Vse sile za varnost prometa!

SPREJMEMO UČENKO ZA TRGOVINO, TRGOVSKO PODJETJE »ELITA«, KRAJN, TITOV TRG 20.

Restavracija »Iskra« Kranj prireja vsako soboto ob 19.30 in nedeljo od 16. ure dalje

tradicionalne plesne zabave

Ob sobotah igrajo »Tržičani«, ob nedeljah pa »Veseli Kranjčani«.

Vljudno vabljeni

ZAHVALA

Ob prerani smrti naše dobre mame

KATARINE BUH

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so ji pomagali v težkih dneh, vsem ki so z nami sočutstvovali ob največji izgubi in jo tako lepo pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala.

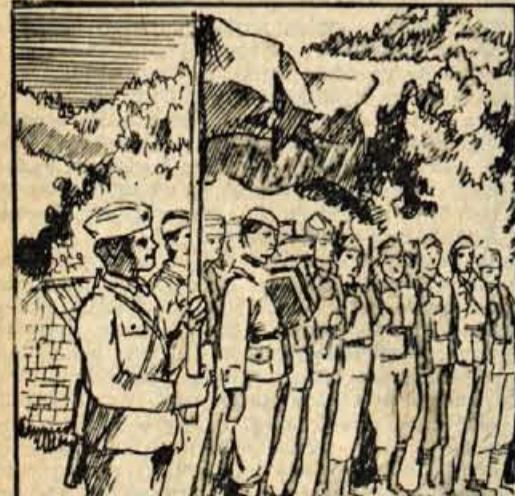
Zaljuboči hčere in sinova

Poljane, Izola, Ljubljana, Preddvor, Travnik, Olševsk, dne 11. marca 1959.

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riso Milan Battista

NESLAVEN KONEC WEHRMANNSCHAFT

109

Kmalu zatem, ko je Nemcem spodletel poizkus, da bi zanetili bratomorno vojno tudi na Gorenjskem, je bil pod Stolom ustanovljen Prvi bataljon gorenjskega odreda partizanske vojske. Takoj je dobil težko nalogu, da mora za dalj časa pretrgati glavno gorenjsko železniško progo Kranj—Jesenice. Štab bataljona je izdal načrt za akcijo.

110

Lep poleten večer je bil, ko se je izpod Stola napotil proti Žirovnici cel bataljon partizanov. Vsaka četa, vsaka zaseda je v načrtu imela točno določeno nalogu. Borci so se razmestili v zasede ob železnicu in cesti. Skupine so pripravljene čakale na znak za napad. Ob žirovniškem železniškem mostu so se straže nč hudega sluteč sprejavale sem in tja.

111

Partizanski napad na most bi se moral začeti ob enajstih zvečer. Točno enajst je bila ura, ko je skupina partizanov vdrla v železniško čuvajnico, da je železničarja, ki je bil v njej, od strahu skoraj zadel kap. Partizani so ga zaprli v sobo, da jih ne bi izdal, telefon pa razbilli, da le ne bi mogel, kdo priklicati pomoč od Nemcev iz drugih postojank.

112

Obenem se je druga partizanska patrulja približala nemškemu stražarju pri mostu. Neslišno so mu prišli tako blizu, da mu je partizan Stric zaklical: »Roke kvišku! Odloži orožje!« Stric je zaklical po nemško, pa je stražar mislil, da se kdo od njegovih šali: »Tl bom že pokazal!« je rekel. Ampak v hipu je videl, za kaj gre in vrgel bombo v Strica.

glasnem oddelku. 2715

Iščem popoldansko honorarno zaposlitve v Kranju. Ponudbe oddati v glasni oddelku pod »Strojepiska I. ak. 2716

Iščem žensko ali moškega za kmečka dela. Ostalo po dogovoru. Naslov v glasnem oddelku. 2717

Fant, vojaščine prost, išče službo za čevaljarja. — Naslov v glasnem oddelku. 2718

Uslužbenki s popolno srednjo šolo isčeta honorarno zaposlitve v popoldanskih urah. Naslov v glasnem oddelku. 2719

Preklicujem mesečno vozovnico. Zg. Bela—Kranj. — Sešek Gabrijela, Zg. Bela 15, Preddvor. 2720

Našla sem kolo, skoraj novo. Naslov v glasnem oddelku. 2721

Preklicujem Transtrutist mesečno vozovnico za mesec marec št. 18194. »Sava«, Kranj. 2722

Izgubljeno denarnico z dvema osebnima izkaznicama prosim vrnilti na naslov, ki je v izkaznici. Denar lahko obdrži za nagrado pošten najditelj. 2723

Najditelja zlate zapuste ure, ki sem jo izgubila dne 9. 3. 1959 od Primskovega do OLO, naprošam, da jo vrne proti visoki nagradi. Izrečiti jo je v glasni oddelku. 2724

Zenska, ki je v nedeljo 8. marca na avtobusu, ki je ob 4. uri popoldne peljal od Naklega proti Tržiču, vzela tuji dežnik, naj dežnik vrne v garderobo kranjske avtobusne postaje. Je poznana in bo imela nevšečnosti, če ga ne vrne. 2425

Zaradi smrti gospodarja je naprodaj 27 naseljenih in dobro oskrbovanih AŽ panjev pri Mariji Grohar, Brezje pri Tržiču. 2426

Zaradi selitve prodam samsko spalnico, moderno, v dobrem stanju. Furlan Ivan, Ljubljanska 2, Kranj. 2427

Prodam žensko Rogovo kolo. Bledova 10, Kranj. 2428

Prodam lucerno in slamo, Šter, Duplje 23. 2429

Kupim novo ali malo rabljeno Lambretto. Plačam takoj v gotovini. Naslov v glasnem oddelku pod številko 2430

Visoko nagrada dam tistem, ki mi preskrbi komforntno dnevobno stanovanje v Stražišču ali v Kranju. Enako tudi kupim, ali dogradim. Naslov v ogl. odd. 2431

Prodam spalnico in dvodelne omare, orehova imitacija. Mizartvo Bratun, Cirča 10, Kranj. 2432

Iščem kakršno kolibobo v Kranju ali okolici. Dam nagrado. — Ponudbe pod »šivilja« oddati v glasni oddelku. 2433

GLEDALIŠCE

PREŠERNONOVO GLEDALIŠCE KRAJN

Petek, 13. marca ob 16.30 uri — izven Marin Držič: »TRIPČE DE UTOLČE«.

Petek, 13. marca ob 20. uri — izven Marin Držič: »TRIPČE DE UTOLČE«.

Gostuje Mestno gledališče iz Ljubljane.

Nedelja, 15. marca ob 16. uri — izven in za podeželje — Margaret Cordes: »TRIJE MEHOVI LAŽI«, uprizori Svoboda Center Kranj.

»RADIO«, Jesenice: 14. do 17. marca francoski film »FOLI BERGER«.

Naročniki in bralci »Glasu Gorenjske«

pozor! - Novi telefonski številki:

uredništvo 475, uprava 397

Ponedeljek, 16. marca ob 20. ameriški barvni film »DOŽIVLJAJ KAPETANA VAJTA«.

Dovje-Mojstrana: 14. in 15. marca francoski film »NA SMRT OBOŠJENI JE POBEGNIL«.

Koroška Bela: 14. in 15. marca ameriški film »POROČNO KOSILO«. 16. marca francoski film »FOLI BERGER«.

Bled: 13. do 16. marca italijanski film »ŽELEZNICA«.

Predstava v petek v ponedeljek ob 20. uri, v soboto ob 17. in 20. uri, v nedeljo pa ob 10., 15. in 18. in 20. uri.

Radovljica: 13. in 14. marca ob 20. uri ter 15. marca ob 15.30. 17.30 in 20. uri ameriški barvni cinemascopski film »DIRKAČI«.

»SORA«, Škofja Loka: 13. do 15. marca ameriški vistavision film »GORAC«.

Žiri: 14. in 15. marca ameriški barvni film »DOLINA OSVETE«.

Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 19.30 uri.

»OBZORJE«, Zelezniki: 13. 14. in 15. marca ameriški film »BELI JORGON« — predstava v petek v soboto ob 20. ur, v nedeljo pa ob 15. in 19.30 ur.

»DOM«, Sovodenj: 14. in 15. marca mehiški film »MLADI JUAREZ« — predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 15. ur.

Duplica pri Kamniku: 14. in 15. marca angleški barvni film »ČLOVEK, KI JE LJUBIL RDECELASKE«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. ur.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 13. in 14. marca ob 16., 18. in 20. uri jugoslovanski barvni cinemascopski film »MISS STON«; 14. marca ob 22. ur, italijanski barvni cinemascopski film »MOŽJE IN VOLKOVI«; 15. marca ob 10. ur, ameriški barvni film »SKRLATNA RAVNINA«; ob 13. ur, češki barvni film »POKORNJA JAVLJAM«;

»TRIGLAV«, Primskovo: dne 14. marca ob 19.30 ur ameriški barvni film »ŠKRLATNA RAVNINA«; ob 15. marca ob 16. in 18. ur, italijanski barvni film »MOŽJE IN VOLKOVI«.

»SVOBODA«, Stražišče: dne 14. marca ob 18. in 20. ur nemški barvni film »LAŽNIKI KAPETANI«; 15. marca ob 14. ur, ameriški barvni film »DŽIPSI«; ob 16., 18. in 20. ur češki barvni film »POKORNJA JAVLJAM«.

Naklo: 14. marca ob 19.30 ur sovjetski barvni film »ZERJAVI LETIJO«; 15. marca ob 18. in 20. ur nemški barvni film »LAŽNIKI KAPETANI«.

»KRVAVEČ«, Cerknje: 14. marca ob 19.30 ur ameriški barvni film »DŽ.Psi«; 15. marca ob 16. in 19. ur ameriški barvni film »ŠKRLATNA RAVNINA«.

»RADIO«, Jesenice: 14. do 16. marca mehiški barvni cinemascopski film »PEVEC IZ MEHIKE«.

»PLAVŽ«, Jesenice: 14. do 17. marca francoski film »FOLI BERGER«.

Zirovnica: 14. in 15. marca

Gibanje prebivalstva v Kranju

Poročili so se: Vid Zorčič,

mehaničar in Zlatica Hernaus,

roj. Balatinec, tov. delavka; Ahmet Jukič, tov. delavec in Katarina Jereb, tov. delavka; Janez Jakun, šofer in Frančiška Ržen, oskrbnica; Ahmed H. Haskić, kmečki delavec in Josipina Žadravec, kmečka delavka; Milorad Količ, delavec in Ana Rutar, delavka; Jožef Zupan, gledališki igralec in Olga Končilija, natakarica; Jože Puhan, gradbeni delavec in Ivana Hrubar, tov. delavka; Vincencij Pintar, nočni čuvaj in Cecilia Makuc, tov. delavka; Viljem Novak, študent in Mirjana Vukčić, nameščenka.

Gibanje prebivalstva na Jesenicah

Poročila sta se: Čedomir Pejovič, roj. Balatinec, delavec — praktikant in Milosava Ognjenovič, gospodinja.

Umrl so: Helena Reš, rojena Dagarin, osebna upokojenka;

Antonija Triplat, roj. Rant, delavka; Milena Vidic, roj. Kocjančič, gospodinja; Franc Leskovc, tov. delavec; Emil Velikonja, tov. delavec; Valentia Cof, invalid, upokojenec.

S konference organov družbenega upravljanja v šolstvu občine Kranj

Osnovne naloge šolskih odborov

V četrtek, 5. marca je bila v Kranju konferenca organov družbenega upravljanja šol z območja ObLO Kranj. Poročila in razprava se je nanašala na nekatere probleme v zvezi z delom šolskih odborov, pregledali so učene uspehe prvega polletja in se pogovorili o povezavi šole z Društvom prijateljev mladine in posebej o vlogi, ki naj jo odigrajo v reformirani šoli pionirski odredi.

Po istiretnem obstoju šolskih pravilen odnos učiteljev do učenih, potem ko so le-ti našli cev in obratno. V tem smislu je ustrezne oblike dela, je vendarle treba poučevati tudi stare. Ko-paziti, da se ti organi največkrat ločijo, da tekučih zadev, pri tem pa pozabljajo na upravljanja, ki so bistvene za novo reformirano šolo. Predvsem je najvažnejša naloga SO, da posvetijo vso pozornost razvijanju socialističnih, humanih in kulturnih odnosov na šolah – skrata oblikovanju takšnega pedagoškega režima na šoli, ki bo ustrezal občemu razvoju današnje družbe.

Ko govorimo o kulturnih in humanih odnosih, imamo v mislih

Naslednji problem, ki utegne vplivati na kvaliteto šole, je gospodarsko-tehničnega značaja. —

Današnja šola ima vse pogoje, da stori pouk bolj razumljiv in mikiran. Šola naj ne bo sodobna zgolj po vsebin, temveč tudi po učnih metodah. Tu gre za opredeljanje šol z delavnicami, kabinami, magnetofoni, radijskimi sprejemniki, episkopi itd. In kar je laže izvedljivo: šole naj obiskujejo tovarne, elektrarne in najrazličnejša proizvodna podjetja industrijskega, obrtnega in kmetijskega tipa. Pri vsem tem lahko šolski odbori odigrajo pomembno vlogo.

Tudi izvenšolski dejavnosti učencev bi morali posvetiti šolski odbori več pozornosti. — Se vedno na manjka družin, ki menijo, da lahko nudi otroku edino pravo vzgojo zgolj družina. Nekateri preveč skrbne matere se namreč boje poslati svoje otroke v družstva, ker menijo, da se bodo tam spokvarili. Nobenega dvoma pa ni, da ima danes okolje — s tem so mišljeni kino, cesta in razna društva — močnejši vzgojni vpliv na otroka kot šola in dom. Dom vzgaja po svoje, mladina pa bodi svoja pot. Zapiranje otrok med štiri stene pomeni danes nesrečo za otroka.

Zato bi morali SO resno razmisliti, katere zanimive izvenšolske dejavnosti bi kazalo organizirati v kraju. Možnosti ne manjka: razni krožki v pionirski organizaciji, pri Svobodah in prostnih društvih, v vrstah LT, v

športnih in telesnovzgojnih društvih itd.

Na konferenci je bilo končno govorila tudi o problemu, s katerim se bodo morali spoprijeti že ob pričetku novega šolskega leta. Tu je mišljena ustanovitev pionirskih šolskih zadrug. Zvezni Svet za šolstvo namreč priporoča ustanovitev proizvodnih zadrug kmetijskega in industrijskega tipa na vseh osnovnih šolah. Vsaka šola naj bi imela nekaj zamlišča, na katerem bi učenci gojili razne posevne, imeli čebelarske, sadarske in podobne odseke. Izkušček pridajo naj bi šel v skupno blagajno in naj bi služil za skupne potrebe učencev. Organizacija teh zadrug naj bi temeljila na načelu samoprave učencev.

Vzporedno z ustanavljanjem šolskih zadrug pa se pojavlja polno vprašanj materialnega, vzgojnega in organizacijskega značaja. Le-ta bo treba reševati tako, da ne bo več škode kot koristi. Sicer je zamisel o šolskih zadrugah dobra, vendar jih bo treba ustanavljati previdno.

Na konferenci so analizirali tudi učne uspehe ob prvem polletju 1958-59. — 28 osnovnih šol kranjske občine obiskuje letos 6393 učencev. Ob polletju jih je izdelalo 4798, medtem ko jih je 1554 imelo nezadostno učni uspeh. 11 učencev je bilo neocenjeno. To pomeni, da je bil letos letošnjega prvega polletja 75,5 % ali drugače povedano — četrtnina učencev na naših osnovnih šolah ob prvem polletju ni izdelala.

S.

Filmi, ki jih gledamo

MISS STONE

je jugoslovanski barvni film v totalskopu, ki ga je po scenariju Abadžieva in Popova zrežiral režiser Žika Mitrović. Kljub občutnemu pomanjkanju dobrih scenarijev, smo reči, da sta Abadžiev in Popov ustvarila solidno delo. Ceprav se je scenarij močno nagibal k risanju številnih dogodkov, je hrati težek k pronicanju v psihološke momente in osebnosti junakov. Temu konceptu je bil zvest tudi režiser Mitrović.

Posebna odlika režije je v prikazovanju obdobja herojskih borb makedonskih upornikov, ki so se na začetku tega stoletja upriči turškemu gospodstvu. Čas in ljudje so risani z rahlo poetiko preteklosti, neposredno in vznemirljivo. Vsekakor je našel pravo mero, da ni zanemaril realistične podobe dogodkov in da je hkrati ostal v okviru impresivne filmske romantične.

Sicer pa je Mitrović režiser dinamike, obdarjen z velikim smisлом za kontinuirani ritem živega kadriranja velikih kompozicij. Nadvse tudi ljubi neprestane spremembe eksterijera in mizanseen. Sicer se je tudi to pot odločil bolj za akcijo kot za psihološko portretiranje. Zato tudi lahko rečemo, da ima Miss Stone vse odlike njegovega prejšnjega filma »Ešalon doktorja M.«.

Med igralskimi kreacijami naj omenimo predvsem Olgo Spiridonović kot Miss Stone, ki je moralna s skopim govor-

nim tekstim in z umirjenimi gestami podati živ lik ugrabljene misijonarke. Makedonski igralec Petre Prličko pa je kot Manden ustvaril pravcatu psihološko študijo.

Nobenega dvoma ni — film je zares dober.

LETIJO ŽERJAVI

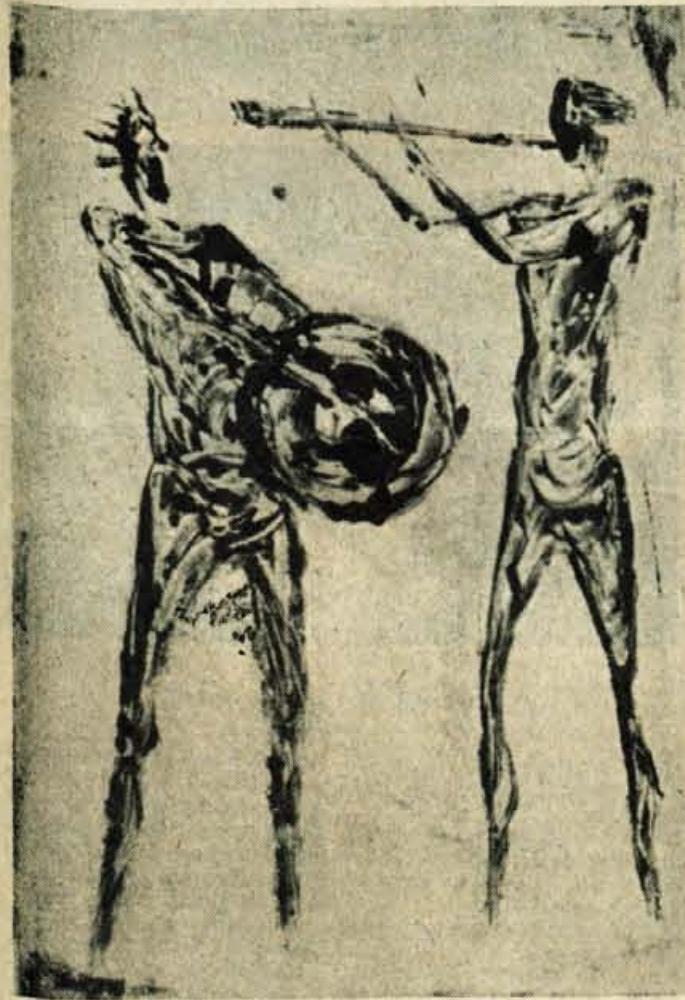
O izrednih kvalitetah sovjetskega filma Letijo žerjav, ki je bil lani na filmskem festivalu v Cannesu nagrajen s prvo nagrado, je bilo toliko govora, da smo lahko v resnici radovedni, če film zares zasluži dolgo vrsto zveničnih atributov, s katerimi ga vrednotijo.

Nobenega dvoma ni — film je pravo odkritje novih, predvsem izvirnih režijskih filmov, izredne igre in presenetljivega sodelovanja snemalcev — ja čudovita in nedosegljiva govorica filmskih izraznih sredstev. Film je naraven in velik, ker netendenčno pripoveduje zgodbu o ljudeh sred vojne vatre, o ljubezni, o preprosti logiki življenja. Prav gotovo je posebna odlika tega ruskega filma, da spregovore ustvarjalci o svojih ljudeh v nepotvorenem jeziku, da jih prikažejo takšno, kakršni so, brez laži in oleščavanja.

Vrh filma je prav gotovo nedosegljiva igra Tatjane Samoilove.

Režiser Mihailo Kalatozov je s to filmsko umetnostno dosegel tisto, o čemer sanjajo vsi svetovni režiserji: nedosegljivo mojstrovinu. aa

S slikarske razstave v Kranju

MILAN BATISTA: MUZYKA (monotypia 1959)

Med najboljša dela na razstavi sodijo: Pastoral, Vojsčaki, Ščit, Konjenika, Pretep, Bojevnika, Divji konj, Lov, Ribiča, Ples, Muzika, Kletka, Jezdec, Vrv, Nesreča, Harfa, Gnezdo, Megla I in Megla II ter Oče.

OB 200-LETNICI SMRTI

kamniškega kronista Franca M. Paglovca

Med kamniške rojake, ki so pomagali graditi slovensko kulturo, tem služboval domala 54 let. Franc Mihail Paglovec. V svojem obširnem okolisu je sudi tudi Franc Mihail Paglovec. V svojem obširnem okolisu je dne 11. februarja letos je poteklo 200 let od njegove smrti.

F. M. Paglovec je bil rojen 26. septembra 1679. leta v Kamniku. Osnovno izobrazbo si je baroka: arhitekt in podjetnik Gregor Maček, slikarji Metzinger, Jelovšek in Potočnik, kiparji in rezbarja Gaber in Bergant je modroslavje in bogoslovje. Skoraj vsa njihova umetniška dela so do danes ohranjena in predstavljajo pomembna dela slovenskega bano-roka.

Preprostemu ljudstvu je odprial hram omike s tem, da mu je dal v roke -tablo teh puštabov in njegov predstojnik znanični in zasluzni mož Maksimiljan Leopold Rasp (1673-1742). Ze leta 1705 je Paglovec odšel na samostojno službeno mesto v bližnji

Smartin v Tuhinju, kjer je postavljal graditi slovensko kulturo, tem služboval domala 54 let.

Smartin v Tuhinju, kjer je postavljal graditi slovensko kulturo, tem služboval domala 54 let.

In njegov roke imamo ohranjeno tudi znamenito Kroniko, ki ima marsikak podatek o Kamniku, in mnogo drugega dragocenega arhivskega gradiva.

Za višjo izobrazbo je skrbel s tem, da je imel v svoji hiši v Smartnem dolga desetletja prav-

cato zasebno srednjo šolo, ki je dala vrsto slovenskih nižjih in višjih izobražencev, med katerimi je najznamenitejši Kamničan Jurij Japelj.

Najbolj pa je znan po svojem pisateljskem delovanju. Izmed 20 slovenskih knjig, ki so izšle v njegovi dobi, jih je on sam izdal 8. Najpomembnejša med njimi je vzgojna knjiga: SVESTI TOVARIS. V rokopisu so ostale njene pesmi, ki jih poznavalcii hvalijo, ker gladko tečejo in imajo globoke misli. Ta pesmarica je posebno dragocena zato, ker je nekaterim pesmim dodan tudi napev.

Iz njegove roke imamo ohranjeno tudi znamenito Kroniko, ki ima marsikak podatek o Kamniku, in mnogo drugega dragocenega arhivskega gradiva.

Z.

Kaže, da se je tudi igralski ansambel navzel režiserjeve

teza najrazličnejših motivov, bajeslovno obarvanih prizorov in standardnih revizuitov. Izposojenih v pravljičnem svetu. Počesamo pa izrazito črno-belo risanje borbe med dobrim in zlom. To nadomesti pisateljica z rahlo satiro na račun razmer in navad na kraljevem dvoru. Brez zadrege torej lahko zapišem, da si slovenska mladinska dramatika ni s tem prevodom prav nič opomogla.

Režiser Beno Dežman, ki ga poznamo že iz režija mladinskih tekstov prejšnjih let, ni imel lahkega dela. V dinamično pisanih prizorih se je zvesto držal avtoričnega koncepta, medtem ko so razvlečeni in dolgočasni prizori doživeli prenekatero dramaturško črto. Njegova poglavna naloga je bila vdahnilti delu dinamiku, temperamenitost in živiljenjskost. Prav tu pa mu ne moremo odreči nekaterih posrečenih domislic, ki so delo požlahtnile in razgibale. Da bi dal tekstu Šim večjo barvitost, je s pravo mero in trezno presojo obarval nekaterе like s karikiranjem. V domislicah pa je bil celo preveč objesten. Težko je namreč prebarvati interpolacijo s »holla-hoop« obroči, ki so odigrali celo zelo pomembno vlogo v zapletu in vruž zgodbe. Formalno in vsebinsko zaključena pravljična snov nima kaj opraviti z zadnjim krikom mode, pa čeprav občinstvu še tako ugaia. Gleda »holla-hoop« obročev v kranjski uprizoritve pa so mnenja občinstva deljena: nekateri hvalijo, drugi grajajo.

Kljub režiserjevi prizadenvnosti in skrbno izdelanem konceptu je prišlo v nekaterih prizorih do rahle neurbanosti in ohlapnosti v ansamblu. Krvido je iskati predvsem v tem, da so bili na odru v pretežni meri mladi igralci z nezadostnimi odrškimi izkušnjami. Navzlic težitve pa moram pripisati, da so nekateri, čeprav so tokrat prvič stopili na odrski deske, pokazali zavidiljivo igralsko nadarjenost. Režiserju v prid naj pripisem, da površnosti, ki jo tako radi očitamo zlasti mladinskih bralcev, pa je 8.878. Od vseh 42.238 knjig je bilo izposojenih največ leposlovnih 24.769 in najmanj političnih — le 99 knjig.

Lani ji je uspel nabaviti 1.468 novih knjig. Vseh knjig ima 24.527. Po njih je seglo 42.238 bralcev. Večino teh predstavlja mladina, to je 10.369, odraslih bralcev pa je 8.878. Od vseh 42.238 knjig je bilo izposojenih največ leposlovnih 24.769 in najmanj političnih — le 99 knjig. Pionirska čitalница ima skupno 815 knjig ter opravili v likovnem krožku 474, v angleškem 107 in

jetka Štok — palček in dvorjančki Greta Jazbec in Bibijana Uršič.

Domiselnost in funkcionalno sceno, ki je dopuščala hitre spremembe prizorišč, je zamisli Saša Kump.

Naj bo tako ali drugače: s tretjo premiero je zabeležila kranjska Svoboda uspeh, na katerega so lahko igralci ponosni. Najmlajšemu občinstvu pa so podarili najskrbnejše pripravljeno mladinsko uprizoritev, kar so jih kdajkoli postavili na oder. S. S.

Jesenička knjižnica izposodila 42.238 knjig

Od tega samo 99 izvodov politične literature

Ljudska knjižnica na Jesenicah v pravljičnem 24 ur. Pionirska deluje že od osvoboditve. Vsa knjižnica svoje dejavnosti ni leta delovala zelo uspešno, lani pa je svoje delovanje razširila tudi na Koroško Belo, Hrušico in Blejsko Dobravo, kjer je organizirala podružnice. Razen tega pomaga tudi ostalim knjižnicam na območju jeseniške občine s posojanjem knjig.

Knjižnica, ki je v glavnem namenjena odraslim, je poskrbela tudi za najmlajše s pionirske knjižnico in čitalnico, v kateri prireja krožke in tečaje za estetsko in likovno vzgojo otrok in podobno. Knjižnico vzdržuje občinski ljudski odbor Jesenice. Poleg proračunskega sredstev in dohodkov od izposojanja knjig prejema knjižnica tudi občasne dotacije. Dohodki pa niso tolikšni, da bi knjižnica lahko ustregla vsem zahtevanih bralcem.

Knjižnica, ki je v glavnem namenjena odraslim, je poskrbela tudi za najmlajše s pionirske knjižnico in čitalnico, v kateri prireja krožke in tečaje za estetsko in likovno vzgojo otrok in podobno. Knjižnico vzdržuje občinski ljudski odbor Jesenice. Poleg proračunskega sredstev in dohodkov od izposojanja knjig prejema knjižnica tudi občasne dotacije. Dohodki pa niso tolikšni, da bi knjižnica lahko ustregla vsem zahtevanih bralcem. Jesenice in jeseniške občine.

POPRAVEK

V kulturno rubriko »Glasu Gorenjske« z dne 6. marca sta se vrinili dve tiskovni napaki:

• Novi list radovljiskih dajakov se imenuje »Brstje« in ne Bratje.

• V četrtem odstavku članka »Problemi programske politike in filmske vzgoje ne trpe več odlašanja« se drugi stavki glasi pravilno takole: »Reertoarne politike in kinematografih ne bo moč izboljšati vse dotlej, dokler ne bodo podjetja, ki nabavljajo filme v inozemstvu, spremenila svoje odkupne politike.«

Uredništvo

Družinski pomenski

Za pomlad nič bistveno novega

Klasični kostim izginja, nadomešča ga obleka z jopico

Letošnja pomlad ne prinaša dele s pasom na pravem mestu. Le-ti se v modnem svetu spet uveljavljajo.

Kaj pa s kostimi? Klasična linija je skoraj povsem izginila. — Modni ustvarjalci se ogrevajo za kombinacijo obleke in kostima, tako imenovane »deux pièces«.

Takšen kostimček sestavlja obleka in jopica ali pa tudi krilo in kratko jopicu, pod katere so nosi blizu. Na nekaterih fantazijsko ukrojenih kostimih opažamo okrasne detale iz krzna, največkrat pa služijo za okras.

Največ pozornosti bomo v pomladni sezoni posvetile oblekam. Grobo tkano blago in klasični pripit vzorci so zanje že vedno prijazljivi. Teže kot za vzorec si bomo odločile za kraj. Tiste, ki so ravni, pogosto tričetrinski, rama ne podložena. Veliki ovratniki odstopajo od vrata.

Največ pozornosti bomo v pomladni sezoni posvetile oblekam. Grobo tkano blago in klasični pripit vzorci so zanje že vedno prijazljivi. Teže kot za vzorec si bomo odločile za kraj. Tiste, ki so ravni, pogosto tričetrinski, rama ne podložena. Veliki ovratniki odstopajo od vrata.

Pomladanski plašči so sešiti iz lahkega blaga v pepita ali karzovici. Za športne modele so primerno tudi grobo izdelane tkanine.

Preberite!

„Otrok in družina“ - št. 2

Ob izidu 2. št. revije »OTROK IN DRUŽINA« opozarjam bralce predvsem na prilogu »Problemi današnje družine« — to je predavanje, ki ga je imela tov. Vida Tomšičeva na Ljudski univerzitetu Zagrebu.

Tudi sicer je revija vsebinsko bogata. Prinaša članek o roditeljskih sestankih, ki ga je napisal Drago Kumer. Tu bodo našli čitatelji lep napotek, kako ustvariti stik s starši šolskih otrok. Zanimivi so zapiski o dijaki, oziroma šolski skupnosti.

Dr. Iva Segula je pisala o kmetičkih otrocih, utrujenih od dela, in pravi, da bi nikoli ne smeli otroka spremeni v delovno silo. To bi bilo izkorisčanje otro-

ka. Prof. Franc Stručnik je napisal razpravo o kaznovanju otrok. V tej razpravi govorji o razlogih otrokovih prestopkov, o bistvu kazni in o nevzgojnih kaznih, v prihodnjih številkih pa bo razpravo nadaljeval. Dr. Milica Bergant piše o čustvenem doživljanju otroka v predšolski dobri.

Helena Puhar nas seznanja o spolni vzgoji s tem, kako naj bi roditelja prikazala otroku jasno sliko vlog obeh spolov v javnem in družinskom življenju. V »Pomenku s starške je zanimiv članek o jecanju. Napisal ga je logoped Zdravko Omerza.

Tudi slikovno je revija lepo opremljena.

JEDILNIK

KOSILO: Korenčkova juha, musaka, solata, sadna krema.

Korenčkova juha: pol kilograma korenčka, 4 dkg masti, 5 dkg čebule, 2 stroki česna, pest zelenega peteršilja, 7 dkg riža.

Na masti zarumeni čebulo, dodaj zribano korenje in nekaj časa prahi, zaliž z malo vode in duši. Ko te je že mehko, dodaj ostalo vodo, sesekljani česen in zakuhaj riž. Nazadnje prideni zeleni peteršilj.

Musaka: 1,5 kg krompirja, 30 dekadramov zmletega govejeva ali svinjskega mesa, 1 jajce, mast za pekač, sol, poper, 3 žlice kisline smetane, 1 jajce, mleko.

Zreži olupljen krompir na tanke lističe, daj ga polovico na dobro pomazano pekačo, nato dodaj še zmleto meso, poper, sol, trdo kuhanega jajca. Po vrhu daj zopet krompir, nato ga polij z žvirkljanim jajcem in mlekom ter speci. Predno je pečeno, polij še s metano.

Sadna krema: 3 rumenjaki, pol litra mleka, 4 dkg moke, 3 beljakov sneg, 15 dkg sladkorja, malo ruma, 1 pomaranča.

Dobro vmešaj rumenjake s polovico sladkorja, dodaj moko in par žlic hladnega mleka, nato dodaj vrelo mleko in mešaj na štedilniku, da se krema zgost. Mešaj še na hladnem, pridaj še rum in sneg z ostalo polovico sladkorja. Pomarančo ali drugo sadje deni zrezano v skodelico in prelij s krema.

VEČERJA: goveji golaž, polenta in solata.

Golaž: pol kilograma govejeva mesa, pol kilograma čebule, malo paprike, žlico paradižnika, mezge, česen in kumina po okusu.

Na masti temno zarumeni čebulo, dodaj papriko in takoj natoto meso. Duši toliko časa, da postane meso mehko in se čebula razpusti. Dodaj paradižnikovo mezzo in ostale džase.

Poletna: pol kilograma zdrobba, krop, žlica masti, sol.

Nekaj modnih malenkosti, ki dopolnjujejo našo garderobo.

Za druge po kostanj v žerjavico ...

Ker je nasedel praznim oblubbam

Jacek A. je doma iz Dvorske vasi, ima dvajset let in so ga kupili po znanih cenih od Jakca Sodišča v Radovljici ob vsej vojaškem roku. Skrbelo ga je najbrž, kako ga bodo tam sprejeli, saj so mu pri Okrajnem sodišču v Radovljici malo prej naložili še drug rok, in sicer osem mesecov zapora za prevozo, ker je kot mlinar podjetja »Zito« v Zapužah grobo zlorabil zaupanje, ki ga je užival poti cele vreče.

Dokazi, ki jih je zbral so dvišče v tem primeru, so pokazali, da je imel Jacek, čeprav še mlad, docela izprijene pojme o odnosih do splošnega ljudskega premoženja. Prišlo je tudi na dan, da so udeleženci te kriminalne zgodbe zelo grdo izkoristili pomankanljivo mlinarjevo razvito. V spisih namreč beremo, da je Jacek živiljenjsko nerazgledan in nelzušen in da bi mu prej prisodili 17 kot 20 let. Težko se je tudi prenil skozi obvezno šolanje. Le tako je mogoče razumeti, da se je z oblubami dal pridobi za kraj v milini. Minka pa si je prisvojila najmanj še 25 vreč. Od teh količin so imeli korišči še delavce France M. in njegova žena Frančiška iz Novembra ter delavka Marija B. in njena sestra Kati iz Smukča. Ti so namreč dobili od Jakca, deloma brezplačno, deloma proti plačilu, ukradeno moko in pšenico po znanih cenih. Franci in Frančka sta tako dobila brez plačila 420 kg moke, 800 kg pšenice. Kakor je povedal, je kralj za drugi tudi iz hvaležnosti, ker je prevzročil.

STOJA splošna nevarnost

Ce bi Šofer osebnega avtomobila S-10314, ki je 27. februarja ob 17.40 ur zkrivil prometno nesrečo na cesti I. reda Kranj-Radovljica pri vasi Dobrepole, upošteval zvezno uredbo o prometu na javnih cestah, do nesreč prav gotovo ne bi prišlo. In kaj prav uredba?

»Uredba predpisuje, da mora voznik zmanjšati hitrost na delih cest, kjer ni pravega razgleda, na ovinkih, ponoc, če je megla, blato, prah ali snežni metež, na ozkih prehodih, na mostovih, pri vožnji čez železniške prelaze in skozi naseljene kraje. Nadalje mora voznik motornega vozila zmanjšati hitrost ali se ustaviti, če je srečanje z drugim vozilom neprimerno itd.«

Ce k temu dostavimo še mnogo nekaterih voznikov motornih vozil, če da je »rezanje« ovinkov prijeten manever, ki ni na preglednih ovinkov prav nič nevarno bo uvod v tokratno prometno nesrečo popoln. Oglejmo si jo torej pobliže.

Omenjenega dne je osebni avtomobil S-10314, last M. R. iz Ljubljane, hitel proti Radovljici. — Kljub temu, da je cesta, ki vodi skozi Dobrepole, precej vijugasta, je vozil Šofer precej naglo. Očvidno se ni nadejal, da bi moglo priti na preglednih ovinkih na levem bokom nasproti prihajajoči avtomobil.

Tudi ko je vozilo hitelo v dolj, oster desni ovinek, Šofer ni zmanjšal brzine. Še več: ovinek je celo rezal. Ker je pri tem strmo

gledal predse v cesto, je spregledal avtomobil S-8244, last Elektronabave iz Ljubljane, ki je s široimi potniki prihajal iz nasprotnih strani. Šofer pravi, da je vozilo opazil, ko je bil od njega oddaljen komaj 5 metrov. Trčenje je bilo neizbežno, kajti vozilo je pri »rezanju« ovinku zdrsnilo na levo stran cestiča in oplazilo z levim bokom nasproti prihajajoči avtomobil.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

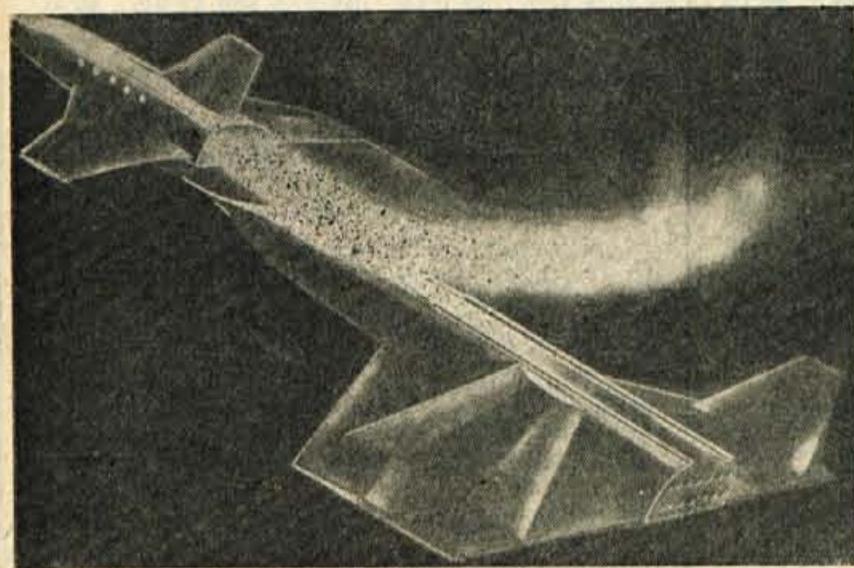
utrneli vozili. S-8244 ima bude poškodovan levo stran; škoda znaša 800.000 dinarjev, medtem ko je avtomobil, ki je nesrečo povzročil, utpel le za 100.000 dinarjev. Na srečo dogodek ni terjal telesnih poškodb.

Ker je voznik, ki je zkrivil prometno nesrečo, kazal znake vinenosti, mu je bila odvetna kritika.

Tokratni primer dovolj zgovorno opozarja, kako nevarno je rezanje ovinkov — tudi takih, ki so preglejni.

Avtomobil, ki je zkrivil nesrečo

utrneli vozili. S-8244 ima b

Po predlogu nemškega strokovnjaka za rakete, dr. Walterja Dornbergerja naj bi človek prvič poletel v vesolje z dvostopenjsko raketno. V višini 20 kilometrov bi se sprednji del rakete s pilotom ločil od drugega, pogonskega dela, kot kaže slika

Novosti v pomorstvu

Ko bodo prihodnje leto splovili prvo tovorno in potniško ladjo na atomski pogon, bo to brez dvoma pomenilo prvi korak k temeljiti revoluciji v pomorskem prometu. Ta plavajoči laboratorij se bo imenoval »Savana«.

Toda, tako pravijo nekateri strokovnjaki, lahko se zgodi, da bo »Savana« zastrela, preden jo bodo spustili v vodo. To pa zato, ker je »atomsko mrzlicu« zajela ogromno množično strokovnjakov v ameriški industriji. V vsakem primeru pa je »Savana« glasnik nove dobe postopnega uvajanja trgovskih ladij na atomski pogon v pomorski promet. Majhna doza izotopa urana 235 ali plutona 239 bo zamenjala ogromne količine tekočega goriva, ki ga danes nosijo s seboj te ladje, razen tega pa bo omogočila »Savanu«, da bo preplula 300.000 morskih milij, ne da bi se vmes karkoli oskrbovala z gorivom.

Prednosti ladje na atomski pogon so zelo številne. Atomski brod bo imel zaradi manjše teže energetske centrale precej povečano kapaciteto za tovor. Plul bo lahko večjo in bolj ekonomično hitrostjo kot navadne ladje, ker bodo stroški za pridobivanje energije manjši. Atomskemu brodu tudi ne bo potrebno redno oskrbovanje z gorivom, zaradi česar bo lahko s polno hitrostjo preplul velike razdalje.

»Savana«, ki jo zdaj gradijo, bo dosegla hitrost 20,5 vozlov na uro. To je nekoliko manjša brzina od tiste, ki jo dosegajo njene »rakojakinje« – atomskie podmornice. Imela bo posadko 125 mož, skladnični prostor za 9400 ton tovora in prostor za 60 potnikov. Da bi bila zavarovana pred kakršenkoli poškodbo atomskega reaktorja, bo »Savana« razpolagala z rezervno energijo iz dveh dieselovih motorjev in enega parnega stroja. Ta rezerva ji bo omogočila, da bo v primeru poškodbe pripeljala do najbljžjega pristanišča s hitrostjo približno 6 vozlov na uro.

»Nova doba« v ladjedelstvu bo – vse tako kaže – razširila svojo dejavnost preko gradnje atomskih ladij. Inženirji in planerji v ZDA imajo

vrsto revolucionarnih planov in idej za to, da bi bilo potovanje po morju hitrejše, bolj ekonomično in udobnejše za potnike, ki so podprtjeni morski bolezni.

Zanimivo je mišljenje polkovnika Charlesa Denisa iz Zvezne pomorske uprave ZDA o novih perspektivah pomorskega transporta in potovanja po morju.

Po njegovem mnenju bi bilo potovanje po morju lahko hitrejše kot je danes. Toda standardni nadvodni brod ima verjetno potencialno maksimalno hitrost le okoli 50 milij na uro, medtem ko bi se podvodna ladja z uporabo atomskega ali kemijskega goriva lahko kretala s hitrostjo 50 do 100 milij na uro.

Predvidevajo tudi ladje, ki bi ledile nad morsko površino ali drsele po njej. Te bi mogle doseči hitrost med 50 in 200 milijami na uro in budi nujne potnikom maksimalno udobnost. Bile bi tudi dovolj hitre, da bi brez večje zgube časa obšle kraje, kjer vlaže burja.

Inženirji ladjedelnštva tudi proučujejo neko zamisel, ki je vzbudila veliko pozornost znanstvenikov velikih avtomobilskih družb v Detroitu. Gre za to, da bi zgradili vozilo, ki lebdi nad površino in se tudi premika nad njo. Avtomobilsko družbo »Ford« je nedavno razstavila vozilo, ki funkcioniра na principu reakcije stisnjenega zraka, tako da pri premikanju lebdi med dve in tremi centimetri nad zemljijo.

Iz babilonske knjižnice

Arheologi, ki izkopavajo v pokrajini vzhodnega Sredozemlja, so pred nedavnim izkopali tablice z matematičnimi formulami, ki so bile sestavljene 1700 let pred Euklidom, in slovar v štirih jezikih, ki je bil sestavljen pred več kot 3000 leti.

Te formule so odkrili iraški arheologi, ki izkopavajo v Tel Harmalu blizu Bagdada, na tablicah, izkopanih v tem mestu, za katerega menijo, da je bil eden od središč Babilona in sedež neke akademije okoli 2000 let pred našim štetjem.

Na nekaterih tablicah so algebrajski in geometrični problemi, rešeni s pomočjo enačb. Na drugih pa so napisani književni teksti in dokumenti iz trgovine in upravljanja.

Arheologi gredo pogosto skozi Beirut po poti k mestom, kjer izkopavajo in isčajo ostanke najstarejših civilizacij. Francoski arheolog Claude Schaeffer je pred nedavnim v Beirutu rekel novinarjem, da so pri izkopavanjih na kraju, kjer je bilo nekoč mesto Ugarit, našli štirijezični slovar, ki predstavlja edinstveno odkritje. Omenjeni štirje jeziki so: sumerski, babilonski, hiritski in ugarični (ta je precej podoben hebrejskemu). Ta slovar, ki vsebuje tudi pravila izgovora, so našli v eni od dveh knjižnic, ki so jih odkrili v neki četrti Ugarita. V tej četrti so verjetno prebivali premožni in ugledni ljudje v XIV. stoletju pred našim štetjem. O tem nam pričajo zgradbe s trideset sobami, s stebri in s kanalizacijo.

ZA RAZVEDRILO

Brez besed

Dvorci, stanovanja, garaže

NEUTRJENI DVORCI so v starem Egiptu obstajali že več kot pred 5000 leti, prvi znani utrjeni dvorec pa je bil Gomdan v Jemenu, ki je bil zgrajen leta 100 po našem štetju. Imel je 20 nadstropij.

Domači, čeprav neukročeni

Pod tem naslovom je pred leti poročal »Manchester Guardian Weekly« o zanimivem pojavu med levim v rezervatu Gorongoza v Portugalski vzhodni Afriki. 12 lesov je zasedlo majhno turistično naselbino, ki je bila začasno zapuščena zaradi poplav, ki so presekal pot. Naselbina je obsegala štiri popolnoma opremljena stanovanjska poslopja z vsemi pritiskinami (spalnice, kopalnice itd.), upravno poslopje in poslopje s kuhanjami. Dr. T. G. Nel, bilog Uprave narodnih parkov in specijalist za živiljenje lesov, je obiskal naselbino s skupino radovednežev in pravil, da ga je najbolj osupnil pogled na leva z mogočno grivo, ki se je udobno pretegoval na verandi ene izmed hišic, ki je pokrita z mrežo zoper komarje. Zdela se je, da se lev zelo dobro počuti v novem domu in da je kar ponosen nanj. Levi so pregnali krokodile in povodne konje, ki so se tudi hoteli naseliti v tej vasi. Lovski čuvaj Alfredo Rodrigues pravi, da se levi obnašajo napol civilizirano in da so jim novi domovi znatno bolj všeč kot njihovi naravnvi brlogi. V eni izmed hiš stanuje levinja s tremi mladiči.

NAJVEČJI DVOREC na svetu je Alepp v Siriji, ki ima obliko elipse. Zgrajen je bil za vladanja dinastije Hamanid v X. stoletju.

GRAD Z NAJDEBELEJŠIMI ZIDODAMI – preko 7 m, je Chatean-fort le Concy v Alsnu v Franciji.

NAJVEČJA PALAČA na svetu je vatikanska palača, ki ima 1400 sob, kapelic in vež. Zgradili so jo v XV. stoletju.

NAJVEČJA STANOVAJNSKA HIŠA je Manhattan House v New Yorku. Skupno ima 2511 sob oziroma 581 sten. Prostorsko manjša, po številu stanovanj pa večja, je hiša Riverside Drive 11 v New Yorku, ki ima 2273 sob, razdeljenih na 644 stanovanj.

NAJVEČJI STANOVAJNSKI BLOK imajo na Dolphin Square v Londonu. V njem je 1220 komfortnih stanovanj, skupna garaža za 300 avtomobilov, plavilni bok, pokrito športno igrišče in igrišče za tenis.

NAJVEČJE GLEDALIŠČE je v Atlantic Cityju v ZDA, ki lahko sprejme 41.000 ljudi. Dvorana je tako dolga, da gre vanjo normalno nogometno igrišče in še ostane prostora za 12.000 ljudi.

NAJVEČJA GARAŽA na svetu je v Grant Parku v Chicagu. Stala je 9 milijonov dolarjev, v njej pa je prostora za 2359 velikih ameriških avtomobilov. V Crystall Palace v Londonu gradijo novo garažo za 5000 avtomobilov.

Railton mobil special - 634,261 km na uro

S tem vozilom je John Cobb dosegel zadnji avtomobilski hitrostni rekord, ko je vozil 634,261 km/h. Izredno aerodinamično izoblikovana karoserija vozila je narejena iz posebne zlitine aluminija. Mere: dolžina 8,70 m, višina 1,50 m, širina 2,40 m

ROMAN

II. del

11

VIGENCI

Mimi
Malenšek
Konič

»Ah, kdo bo vprašal, kaj bo z nami,« je nejevoljno odvrnil Pavle. »Za zdaj bi se pa z Družbo rešili.«

»Za zdaj. In pozneje?«

»Ne vem.«

»Jaz pa vem! Naša Družba ne bo nikoli mogla tekmovati s tovarnami! Tovarne pa tudi nikoli ne bodo mogle delati žebljev, kakršne delamo mi! Dobro ročno delo ki odtehta tovarniško! Naše blago bo zmeraj iskan! Zdaj moramo le prebroditi mrtvi čas. Pozneje se bo spet odprlo. Družbi se pa ne vdam in videli bomo, kdo bo koga!«

Skoro potem je Dominik voščil lahko noč in odšel iz zgornje hiše. Pavle je obsegel in si spet prižgal cigareto. Bilo mu je, kakor da sta se z očetom nekoliko zblila. Stari še nikoli ni toliko govoril z njim.

Stara stenska ura je oddrdrala dvanajst raskavih udarcev. Fant se je vzdignil. Zjutraj bo treba zgodaj vstati in prijeti za kladivo v zgornjem vigencu.

Ko je šel mimo Vidinih vrat, pa je spet pozabil vse drugo. Misli so mu bile poine dekleta.

III.

Dominik je sedel v zgornji hiši za mizo. Pred seboj je razgrnil računsko knjigo, popisano z Anino lično pisavo. Malce lenobno je pregledoval številke in hrkati užival prijetni mir nedeljskega popoldneva. Ana se je po kosilu umaknila v svoje sobo, da bi malce zadremala. Pavle in Vida pa sta tekala okrog in iskala dele narodne noše za nekakšno popoldansko prireditve. Dominik je slišal, kako

je Vida vprašala Ano: »Teta, ali smem vzeti to ruto?« in kako je zaškripal pokrov na skrinji. Skoro nato je deklet steklo skozi zgornjo hišo s svileno ruto v roki. Dominik, ki se je bežno ozrl za njo, je ruto prepoznał: bila je tista, ki jo je nekoč prinesel Ani v dar iz Grada. Vse polno spominov je bilo zvezanih z njo. Dominik se je nasmehnil, pomisli, kako mlad je bil še takrat in da ga niso mučile take skrbi kot zdaj in se spet zatopil v številke. Kakor iz daljave je ujal Vidin glas na mostovžu: »Rasti, rasti rožmarin zeleni, rožmarin zeleni...« Pela je poglasno, mehko in občuteno. Dominik je nehotje pomisli, kako pusto bi bilo, ko bi dekleta ne bilo v hiši. Nekaj svežega, prisrčnega je velo od nje in se mu dotaknilo srca. Če bi jo le Ana vpregla v delo, pa bi bil zadovoljen! Nezavedno je lovil napel in ga skušal oblikovati z ustnicami: »Na prsi si ga bom pripel, rožmarin zeleni...« Iz pesmi je velo nekaj daljnega, nikoli doživetega in se mu dotaknilo srca.

Ko je pesem utihnila, se je pogrenil nazaj v račune in skoraj isti trenutek pozabil na Vido in nedoločeno hrenenje po nečem, česar nikoli v živiljenju ni do dna spoznal. Ob računih ga je prevzela drugačna slast, slast gospodarja, ki ocenjuje sadove svojega dela. Brskal je po računih za nekaj let nazaj in bral:

»1890... petnajst tisoč kron – 1891... sedemnajst tisoč – 1892... trinajst tisoč...« Naslonil se je na stol in se smehljal. Da, to so bila dobra leta! Popravila, prezidave, in še je ostalo toliko čistega! Preteklo leto ni nič popravil in vendar je bilo ob koncu leta tristo kron izgube! – Smešna vsoča tristokron ga je neprestano jezila. Laže bi prebolel, če bi bil izgubil tri tisoč. V malenkostni izgubi je bilo nekaj izzivalnega, grozečega, kakor bi mu dokazovala, da je začel prav počasi drseti navzdol. Jezno je vstal in stopil k oknu.

V soncu se je bleščala nova streha zgornjega viganca. Pretelel je s pogledom dolgo poslopje in si dejal, da je to dober vigenec, morda eden najboljših v trgu. Lega mu

sicer ni čisto ugajala – pretesno je bil naslonjen na hišo – in ko je podrl starega, je razmišljal, ali bi ga ne kazalo postaviti više, toda zaradi trdnih temeljev na živinski se je premisli. Spodnji pa je bil podoben napol razpadli kolibi. Visel je nad vodo in zdelo se je, da se bo vsak čas zrušil. Spet si je dejal, da bi ga moral podreti in postaviti novega, a to je rekel tjavdan – vedel je, da se ga ne bo dotaknil. Naj ostane, saj je malone edino, kar je pustil nespremenjeno! Kvečemu, če bi kdaj na tistem mestu postavil majhno fužino... toda v teh časih ni misliti na tako velike reči. Končno je niti ne potrebuje!

Veliko sem naredil in Pavlu bo lahko gospodariti, si je rekel, ko je gledal množico novih streh na dvorišču. Pri tem je začutil majhno trudnost, kakor vselej, kadar je gledal vse tisto, kar je naredil v petindvajsetih letih. Bilo mu je, kakor da se ves trud, ves napor teh let valjan in mu ne pusti dihati. Nikoli se Pavlu ne bo treba tako truditi, kot sem se moral jaz, je predel naprej svoje misli. Nobenih dolgov ne bo imel, nobenih izplačil, niti popravil. Sedel bo na mehko in živel kot gospodici! Nič ne bo vedel, kako sem se jaz trudil! Morebiti mi niti hvaljen ne bo! Da, ta fant je že tak, da mi ne bo hvalezen...

Trpko je stisnil ustnice in si s počabilo desnice začel gladiti obrito brado. Imel je enega svojih slabih trenutkov, ko je čutil, da se začenja starati. Moči mu še niso pojemale, toda v trenutkih zamišljenosti mu je legla na obraz globoka trudnost in oči so strmele v prazno. A kakor vselej, se je tudi tokrat zavedel svoje slabosti in jo odrinil. Stopil je k mali železni blagajni, vdelani v steno in je odpril. Odrinil je kup pogodb, ki so ležale na vrhu, preložil potrdila in pobotnice in izbrskal z dna svezenj bankovcev in troje hraničnih knjižic. Razgrnil je bankovce po mizi. Ni jih štel – natanko je vedel, koliko ima. Toda pogled na tisočake, ki so ležali razgrnjeni pred njim, mu je dobro del. Vlivali so mu voljo in samozavest, ki ju je potreboval. Nenadoma se mu je zazdelo tistih tristo kron izgube smešnih – le kako se je mogel razburjati zaradi njih?